

(א) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרֹעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּי־מִי נִדְתָּ דֹתָהּ תִטְמָא.

רש"י

א"ר שמלאי: כשם שיצירתו אחר כל בהמה וחייה במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף.

(ח) וְאִם לֹא תִמְצָא נִדָּה דֵי שָׁה וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֵלָה וְאֶחָד לְחִטָּאת וְכָפַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהְרָה.

רמב"ן

והקריבו לפני י"י וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה – יאמר שתקריב כופר נפשה לפני השם שתטהר ממקור דמיה, כי האשה בלדתה תהיה לה מעין נרפש ומקור משחת, ואחר עמדה בימי הנקיון או בימי יצירת הולד לזכר ולנקבה, תביא כופר נפשה שיעמוד מקורה וטהרה, כי השם רופא כל בשר ומפליא לעשות.

ורבותינו אמרו (בבלי נדה ל"א:): בשעה שכורעת לילד קופצת ונשבעת: לא אזקק עוד לבעלי. ועיקר הכונה בזה כי בעבור שהיא נשבעת מתוך הצער, ואין השבועה ראוייה שתתקיים מפני היותה משועבדת לבעלה, רצתה התורה לכפר לה מעלות רוחה. ומחשבות השם עמוקות, ורחמיו מרובים שהוא רוצה להצדיק בריותיו.

דעת זקנים מבעלי התוס'

יש לפרשו לשון נקיון כמו שהוא דכפר ידיה בגלימא דחבריה וכן וכפר על המטהר דמצורע וכן וכפר על הבית דנגעים וכן וכפר עליו דגבי זב דבכל אלו לאו כפרה ממש דחטא שייך בהו אע"ג דעל עבירות נגעים באין מ"מ הא איכפר בנגעים ויולדת אע"פ שאמרו רז"ל שחוטאת בשעה שכורעת לילד נודרת שלא תזקק עוד לבעלה מ"מ לפי פשטיה דקרא לא משמע שיהא קרבנה בא על חטא ואין וכפר אלא נקיות כמו וחטאת את הבית.

כלי יקר

וכפר עליה הכהן וטהרה – כפרה זו היא על עון הקדום של חוה שגרם לה צער הלידה ומתוך צערה אולי הטיחה דברים כלפי מעלה לאמר א"כ למה זה אנכי הרה עמל ויסורין, וראיה ממ"ש וטהרה ממקור דמיה מן אותו מקור נפתח לחטאת ולנדה כי הוא גרם לה כל זה והיינו עון חוה כאמור, גם לשון דמיה כולל העון מלשון דמיהם במ (ויקרא כ':כ"ז).

טעם ודעת – לר"מ שטרנבוך

נגע צרעת הוא (יג, ג)

ובשם הגר"י סלנטר זצ"ל שמעתי לפרש למה נסמכה פרשת שמיני שעוסקת במאכלות אסורות וטומאתן לפרשת תזריע, שבני אדם רגילים ליזהר מאד ממאכלות אסורות ולא נזהרים בלשונם, ובא הסמיכות ללמדך שגם אם יזהר אדם ויפריש עצמו מטומאת המאכלים ולא יטמא פיו וגופו במאכלות אסורות, עדיין צריך הוא ליזהר מאד גם במה שמוציא מפיו, שגם היוצא מפיו מטמא, שבעון לשה"ר באים עליו נגעים שטומאתם טומאה היוצאה מגופו היא וחמורה היא מאד.

האותיות "נגע" ו"ענג" הן אותן האותיות, ההבדל שביניהן רק בהרכבן. השאלה היא רק איפה משבצים את "העין", אם "העין" היא בראש בבחינת "והחכם עיניו בראשו", ואדם רואה וחושב על עתידו ואחראי בעד מעשיו. אז ממילא מתקבלת המלה "עונג", ואם חסרה "העין" הרואה נכונה, ו"העין" היא בסוף "הגידו האותיות לאחור" (ישעיה מ"א כ"ג) "ויקשיב וישמע לאחור" (שם מ"ב כ"ג) יוצא "נגע". הוא הדין במלים "עצרת" ו"צרעת".

(יב) ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הפהן. (יג) וראה הפהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו וטהר את הנגע כלו הפך לבן טהור הוא.

ס' כרם הצבי

עליו כמ"ש שמאל דוחת וימין מקרכת. (ג') דהנה במס' ברכות ה' אמרין דיסורים מכפרים קו"ח משן ועין שהן אחד מאבריו של אדם עבר יוצא בהם לחירות, יסורים שהם בכל גופו של אדם לא כ"ש שממרקין עונותיו של אדם, ובסנהדרין ק"א א"ל ר"ע לר"א חביבים עליך יסורים, ובמדרש תודיעני ארח חיים אמר הקב"ה לרוד חיים אתה מבקש צפה ליסורים, הרי לפנינו כי יסורים השולטים בכל גופו של אדם המה מזבח כפרה לכפר עונותיו, וא"כ זה המנוגע אשר הנגעים פרחו בכלו ומכח רגלו עד ראשו אין בו מתום, וכל ימיו מכאובים יומם לא ינוח ולילה לא ישקוט, ואין דן דינו למזור, ע"כ ע"י רוב יסורים וצרות הוא טהור מעון. (ד')

אזנים לתורה

א"א שימצא בישראל א', שאין בו לכה"פ אבר אחד טהור מפני שא"א שלא ימצא אפילו בפושע ישראל מצוה אחת, שהוא מחוייב בה ומקיים אותה כהלכתה, והאבר, שהוא כנגד המצוה ההיא, אין צרעת טמאה שולטת בו. וממילא, אם אדם מישראל "כלו הפך לבן", לא נשאר בו אף אבר א' בלא צרעת, בודאי נגעים אלה מחמת מחלה פנימית באו ואין בהם טומאה.

זה הוא חוק, ואין אנו רשאים להרהר אחריו, אך כדי לקרב את החוק הזה מעט אל השכל א"ל, שכידוע יש ב' מיני נגעים: (א) הבאים ע"י מחלה פנימית והם טהורים, כי אין בהם סימני טומאה; (ב) הבאים על האדם מן השמים בתור אזהרה, ושישוב מדרך הרעה, והם מטמאים אותו וישיבתו בדרך מחוץ למחנה מביאה אותו לידי הרהורי תשובה. ומכיון שאפילו פושעי ישראל מלאים מצות כרימון (חגיגה כ"ז) זרמ"ח אבריו של אדם הם כנגד רמ"ח מ"ע ושס"ה גידיו — שס"ה ל"ע, — הרי

ועוד טעות גדולה בינינו המקשה עד מאוד לעלות במעלות הסולם של שמירת הלשון, חושבים אנו שעבודה זו תחלטה וסופה **בשמירת הפה והלשון**, ולא היא, כי תחילת עבודה זו ועיקרה בעין טובה וברוח נמוכה, עיקר עבודה זו בלבו של אדם היא ולא רק בפיו, עיקרה של עבודה זו לראות "במעלות חברינו ולא בחסרונם" (כלשון הרה"ק ר' אלימלך מליז'ענסק בתפלתו הידועה).

בעל העין הרעה, בעל הרוח הגבוהה המלא בזעף ובתרעומת על כל אחד ואחד, הרואה בחסרונו של כל אחד ואחד וב"מעלותיו" שלו, קשה יהיה לו מאוד מאוד לשמור את פיו ולשונו, לבו הרעה תכריחנו לדבר סרה על חבריו בפירוש או ברמז, לא כן בעל העין הטובה ורוח הנמוכה, הלא תגעל נפשו הטהורה בלשון הרע ורכילות, וכי מה לשה"ר יש לו לדבר כשאינו רואה אלא בטובתן של ישראל.